

SJÖRÄDDNINGSHANDBOK

2006

5. OSC

On-Scene Co-ordinator
Ledare på olycksplatsen

SJÖRÄDDNINGSHANDBOK

2006

5. OSC

On-Scene Co-ordinator
Ledare på plycksplatsen

Gränsbevakningsväsendet
Gräns- och sjöbevakningsskolan
PB 5
02151 Esbo

Nät version och uppdatering:
www.raja.fi/meripelastusopas2006

ISBN 952-491-123-X (pdf. mapp)
952-491-128-0 (pdf. del 5)

1. upplaga 2006

Edita Prima Ab, Helsingfors 2006

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

5.	LEDARE PÅ OLYCKSPLATSEN (ON-SCENE CO-ORDINATOR, OSC)	4
5.1	Uppgifterna för ledaren på olycksplatsen	4
5.2	Uppgiftsbeskrivning för ledaren på olycksplatsen	5
5.3	Utrustning för ledaren på olycksplatsen	5
5.4	Ledningsgrupp på olycksplatsen	6
5.5	Kontakten mellan ledaren på olycksplatsen och sjöräddningsledaren	7
5.6	Syftet och förverkligandet av efterspanings-/ räddningsplanen	8
5.6.1	Räddningsplanens skeden och innehåll	8
5.6.2	Räddningsplanens huvuddrag	8
5.6.3	Tumregler för ledaren på olycksplatsen	11

5. LEDAREN PÅ OLYCKSPLATSEN OSC (ON SCENE CO-ORDINATOR)

Sjöräddningsledaren kan vid behov tillsätta en ledare på olycksplatsen (OSC), som underställd sjöräddningsledaren skall leda efterspanings- och räddningsaktionerna på olycksplatsen utanför olycksfartyget. Ledaren på olycksplatsen skall vara en person som är väl insatt i uppgiften. I brådskande fall, när det är nödvändigt för att rädda människoliv, kan en annan för uppgiften kompetent person än en tjänsteman, tillfälligt utses till OSC.

Sjöräddningsledaren kan utse en, eller i en mer omfattande olycka flera, ledare på olycksplatsen.

På internationellt vatten måste ändå en person ombord på ett fartyg under annan än finsk flagg frivilligt ta emot uppgiften. I annat fall skall han eller hon inte tillsättas för uppgiften. Det är skäl att undvika att tillsätta ovilliga personer för uppgiften. SMC kan tillsätta en tjänsteman vid gränsbevakningsväsendet för OSC-uppgiften.

Det är ändamålsenligt att tillsätta en ledare på olycksplatsen i synnerhet när många efterspanings- och räddningsenheter anländer till olycksplatsen. Efterspanings- och räddningsenheterna som anlärt till platsen ges uppdrag. En person som befinner sig på olycksplatsen, har ibland de bästa förutsättningarna för denna åtgärd.

Den efterspanings- och räddningsenhetschef som har de bästa ledartalangerna, skall om möjligt tillsättas som ledare på olycksplatsen. Också en gränsbevakningsman som från land skickats till olycksplatsen kan fungera som ledare på olycksplatsen. Sjöräddningens ledningscentral stöder ledaren på olycksplatsen i hans eller hennes ledningsverksamhet genom att allokera nödvändiga resurser.

Ledaren på olycksplatsen kan ge de närvarande efterspanings- och räddningsenheterna bindande order och uppdrag. Underställd sjöräddningsledaren använder OSC i sin uppgift offentlig makt och fungerar i sin uppgift under tjänstemannaansvar. Det bör alltid separat klargöras för den som utses för uppgiften, att han eller hon i sin uppgift fungerar med fullt tjänstemannaansvar.

5.1 Uppgifterna för ledaren på olycksplatsen

- Utarbeta en plan som ger stöd för att leda aktionerna enligt SMC:s order.
- Granska och ändra planen när tillgänglig utrustning eller läget på olycksplatsen kräver det
- Följa med väderleken och sjögången och med regelbundna mellanrum informera SMC.
- Ordna fungerande signalförbindelser åtminstone med SMC och räddningsenheterna.
- Uppfölj att händelserna under operationen registreras och sparas i detalj. Detta inkluderar registrering av bl.a. räddningsenheternas ankomst- och avgångstider, efterspaningsuppdrag, genomsökta områden, sökavstånd, sikt, väderleksförhållanden och genomförda åtgärder samt resultat.
- Regelbundet sända lägesrapport till SMC. I meddelandet anges åtminstone väder- och sjöförhållanden, resultaten av efterspaningarna när meddelandet ges, alla genomförda åtgärder, planer och eventuella åtgärdsrekommendationer.

- Föreslå för SMC att räddningsenheterna befrias från uppgifterna när deras hjälp inte längre behövs.
- Föreslå extra resurser/ersättande av resurser.

5.2 Uppgiftsbeskrivning för ledaren på olycksplatsen

- Leder bestämda räddningsenheters verksamhet eller någon annan separat deluppgift
- Leder räddningsaktionerna enligt sjöräddningsledarens anvisningar och linjer.
- Hjälper sjöräddningsledaren i bedömningen av hurdana resurser som beviljas för räddnings- och efterspaningsuppdragen.
- Informerar räddningsenheterna om planer, beslut och förmedlar sjöräddningsledarens order.
- Ändrar verksamhetsplanerna enligt situationen. Behovet av ändringar kan bero t.ex. på räddningsenheternas utrustning eller bemanning, hur räddningsarbetena fungerar och på ändringar i den rådande situationen ombord på ett eventuellt fartyg. Information om dessa ändringar måste omedelbart ges åt sjöräddningsledaren som slutgiltigt beslutar om förverkligandet.
- Registrerar händelseförloppet i detalj. Detta inkluderar ankomsttider för enheterna, beslut och förslag med tider, likaså givna order och mottagna meddelanden, genomsökta områden, antal räddade och andra resultat.
- Ger sjöräddningsledaren förutseende förslag om efterspanings- och räddningsaktioner.

5.3 Utrustning för ledaren på olycksplatsen

- Tillräcklig kommunikationsutrustning som gör det möjligt att bilda de radionät som uppgiften kräver och samtidigt hålla kontakt med sjöräddningsledaren och alla underställda ledare.
- Utrymme och arbetsro för upprätthållande av lägesbilden och –registren.
- Tillräckligt assistenter som kan bilda en stödgrupp för ledaren på olycksplatsen.

Portföljen som ledaren på olycksplatsen har, skall vara vattentät och lätt att flytta. Basutrustningen i portföljen inkluderar en reflexväst med texten OSC eller GRÄNSBEVAKNINGSVÄSENDET, en bärbar VHF-radio, en GSM-telefon med reservbatteri, en digitalkamera, en diktafon, en lampa, ett multiverktyg, anteckningsutrustning, kartor över området samt eventuellt koffeintabletter, energy bar, förstahjälsutrustning samt varm dryck i termosflaska. Portföljen kompletteras väsentligt av en bärbar persondator med trådlösa datatrafikförbindelser. OSC:s ledningsutrustning skall placeras på ett ställe där den är tillgänglig för den utnämnda OSC:n. (bild gränsbevakningsväsendet)

5.4 Ledningsgrupp på olycksplatsen

- Som stöd för ledaren på olycksplatsen kan en ledningsgrupp på olycksplatsen bildas; olika myndighetsparter och representanter för den frivilliga räddningstjänsten på lokal nivå, kan inkallas till denna.
- När det gäller lagenlig räddning av människoliv till havs, leder OSC arbetet i ledningsgruppen på olycksplatsen. När människoliv räddats eller om det i övrigt finns skäl att förmoda, att det huvudsakliga lagenliga uppdraget är slutfört, kan ledningsgruppen ändå sammanhållas men arbetet leds av den myndighet som ansvarar för de fortsatta räddningsåtgärderna.

OSC har fått i uppdrag av SMC att koordinera efterspaningsaktionerna inom området samt att sammanställa en assisterande ledningsgrupp på olycksplatsen (bild gränsbevakningsväsendet)

5.5 Kontakten mellan ledaren på olycksplatsen och sjöräddningsledaren

Signaltrafiken skall förverkligas enligt anvisningarna för nödtrafik. Om flera personer tillsatts som ledare på olycksplatsen, skall anropen till dem klart specificeras, t.ex. OSC1, OSC2 eller OSC3. Ledaren på olycksplatsen kan hålla kontakt med sjöräddningsledaren;

- När efterspanings- eller räddningsuppdraget inleds
- När det är nödvändigt att informera om läget eller ändringar på olycksplatsen.
- När fler enheter anländer till olycksplatsen
- När tilläggsuppgifter skaffas eller förmedlas
- När fler räddningsenheter behövs eller när enheter kunde befrias, helt eller delvis, för andra uppgifter.
- När arbetsbördan blivit för stor för ledaren på olycksplatsen. Detta är mycket viktigt att meddela så att OSC kan få stöd. Meddelandet kräver ärlighet om de egna krafterna; att kunna erkänna att arbetsbördan är för tung är ett tecken på förnuftighet och inte på svaghet.
- När räddningsaktionerna gett resultat

5.6 Syftet och förverkligandet av efterspanings/räddningsplanen

Sjöräddningsledaren gör den huvudsakliga räddnings- och verksamhetsplanen. En effektiv och realiserbar plan inkluderar också organisering av samarbete mellan olika räddningsmyndigheter. Det är inte alltid möjligt att utarbeta en grundlig räddningsplan. Sjöräddningsledaren skall, med stöd av ledaren på olycksplatsen, kontrollera att räddningsplanen är realiserbar när de överlevande och det nödställda objektet lokaliserats. I detta skede accentueras samarbetet mellan sjöräddningsledaren och ledaren på olycksplatsen, samt en snabb ändring av planen på basis av uppgifter av ledaren på olycksplatsen och av sjöräddningsledarens order.

5.6.1 Räddningsplanens skeden och innehåll

Räddningsplanens sex skeden

- Analys av olycksplatsen och omgivningen med hänsyn till väderleksförhållanden, sikt, isförhållanden och sjögång. Ledaren på olycksplatsen skall på ett entydigt sätt kunna informera sjöräddningsledaren om det ovan stående.
- Val av räddningsmetod, Sjöräddningsledaren skall i sista hand fatta beslut om vilken metod som skall tillämpas medan ledaren på olycksplatsen skall skapa förutsättningar för att beslutet kan verkställas.
- Val av räddningsenheter. Ledaren på olycksplatsen assisterar sjöräddningsledaren i valet av räddningsenheter.
- Val av optimal räddningsplan.
- Val av en realiserbar räddningsplan.
- Förverkligande

Framförhållning inom räddningsberedskapen

Framförhållning inom räddningsberedskapen kräver t.ex. följande

- Räddningsenheterna finns i närheten av det ställe där räddningsobjektet sannolikt befinner sig, eller är beredda att snabbt och omedelbart förflytta sig under ledning av ACO (t.ex. helikoptrar som alarmerats från grannländer står i beredskap på närmaste flygfält), eller
- Räddningsenheterna deltar också i efterspaningen inom detta område.
- I fall då man vet exakt var de som skall räddas eller objektet befinner sig, måste räddningsaktionerna inledas omedelbart och utan dröjsmål även om det inte funnits tid för att göra en detaljerad räddningsplan.

5.6.2 Räddningsplanens huvuddrag

Organisering av räddningsenheterna

Räddningsplanen omfattar närmast utnyttjande av räddningsutrustning och –personal på basis av kraven som förhållandena och händelsens karaktär ställer. Utarbetandet av räddningsplanen inkluderar alltid någon eller några av följande åtgärder:

- Organisering av hur räddningshelikoptrar och andra för förhållandena lämpliga luftfartyg med besättning och utrustning används samt av helikopterservice. (ACO)
- Organisering av hur räddningsenheter som rör sig till lands används, inklusive utrustning och manskap. (T.ex. ett haveri som skett i skärgården där räddningsenheterna kan utnyttja vägnät och skärgårdsfärjor för att komma i närheten av olycksplatsen)
- Organisering av hur ytfarkoster används enligt förhållandena på havs- och skärgårdsområdet.
- Organisering av hur räddningsenheternas apparater för undervattensbruk används enligt rådande förhållanden på havs- och skärgårdsområdet.

Medicinsk räddningsverksamhet och säkerställande av räddningsaktionerna

- Beaktande av medicinska räddningsaktioner och av att föra räddningsobjekten i säkerhet
- Säkerställande av räddningsaktionerna och förebyggande av ytterligare skador.

Med tanke på eventuella räddningsaktioner på öppet hav, kan räddningsplanen också inkludera organisering av hjälp luftledes. Räddningshelikoptrarna transporterar snabbt räddningsgrupper (sjukvård, rökdykning, släckning) till platsen och kan på returen transportera de värst skadade från olycksfartyget till sjukhusvård. Helikoptrarna har vattendykare och effektiv efterspaningsutrustning (mörkersiktutrustning, strålkastare, värmekamera) och är ofta den enda räddningsenheten som i mycket hård sjögång klarar av yfterspaning och räddning. För räddningsverksamheten måste så fort som möjligt tillräckligt helikoptrar reserveras, flygsäkerheten säkras med en lokal flygledare eller ACO, och olycksområdet fastställas som ett område med flygbegränsningar för annan lufttrafik. Helikopterservicen och tankningen är också en del av att säkerställa verksamheten.

När det gäller farlig last, skall nödcentralen klarlägga hur lasten reagerar om den kommer i kontakt med eld, om den blir våt eller om fartyget sjunker, vindprognoser i samband med räddningsarbetet och eventuellt behov av att evakuera närområdet.

Faktorer som påverkar räddningsplanen

Innan räddningsaktionerna inleds, skall den lämpligaste utrustningen och de bästa metoderna klarläggas. I valet av dessa skall följande faktorer beaktas:

Åtgärder som vidtagits av den som gjort observationen eller av dem som befinner sig på olycksplatsen

- Har räddningsobjekten någon utrustning som kan användas i räddningsuppdraget?
- Har de kunnat rädda sig själva?
- Hur mycket tid står till förfogande?

Lokalisering av olycksplatsen och räddningsobjekten

- På öppet hav, på kusten eller i skärgården
- Sjögång och avstånd från kusten
- Avstånden från räddningsenheternas baser
- Avstånden till närmaste evakueringsplatser, sjukhus, handelsfartyg

Räddningsobjektens skador och skick

- Om det inte finns några uppgifter om skador eller skick, skall beredskap finnas för medicinsk vård.
- Triage.

Antal personer som råkat i en farosituation eller i en olycka

- Antal personer på olycksplatsen samt namn skall dokumenteras.
- Antal personer som avlägsnat sig från olycksplatsen, namn och kontaktuppgifter skall dokumenteras.

Antal tillgängliga räddningsenheter, kapacitet och beredskap

Om räddningsutrustning redan tidigare flyttats till det sannolika faro- eller olycksområdet eller kallats till beredskap, kan de egentliga räddningsaktionerna inledas snabbare (Fartyget har t.ex. meddelat om farlig slagsida och beredskap med tillräcklig utrustning finns med tanke på kantringsrisken).

Väderlek och prognos, sikt, sjögång och andra förhållanden på olycksplatsen

- Detta påverkar räddningsverksamheten och räddningsobjektens möjligheter att överleva

Signalförbindelser som kan användas på händelseplatsen, samt hur de fungerar

- Om det inte finns några kommunikationsmöjligheter, skall dessa ordnas genom att sända kommunikationsutrustning till händelseplatsen och möjligtvis ett luftfartyg för att följa med situationen och förmedla budskap.

Årstid och tid på dygnet

- Dessa har betydelse för prestationsmöjligheterna i räddningsaktionerna, för val av räddningsutrustning och för räddningsobjektens utrustningsbehov och möjligheter att överleva på händelseplatsen, tills de förts i säkerhet.

Olycksfartyget och näromgivningen

- Objektets exakta position
- Objektets ställning och tillstånd på händelseplatsen
- Identifiering av objektet (flera fartyg inom området?)
- Möjlighet att landa på fartyget eller för vinschning till och från fartyget
- Fara för att driva på grund

- Fara för brand eller explosion ombord
- Tar fartyget in vatten, räcker pumparna, strömtillförselbehov
- Sjunker fartyget, (bogsering till ett grunt ställe eller i skärgården bort från farleden)
- Har fartyget fått slagsida, risk för kantring
- Antal personer ombord
- Antal evakueringsobjekt
- Antal skadade, behov av medicinsk vård (triage)
- Fartygslast, förorsakar den fara för människorna ombord eller för miljön
- Finns det möjligheter för evakuering ombord
- Har personer avlägsnat sig från fartyget, med räddningsbåtar/antal, hamnat i vattnet/antal

5.6.3 Tumregler för ledaren på olycksplatsen

Mottagande av uppdrag

- vad bör göras för att hjälpa sjöräddningsledaren
- vilken är uppdragsrollen i hela räddningsorganisationen
- när och var är OSC färdig att inleda verksamheten och var sker det
- vilka resurser står till förfogande
- behövs assistenter och vilka är tillgängliga.
- hur ordnas förbindelserna

Ankomst till olycks- eller ledningsplatsen

- kontakt till olycksfartyget och klarläggning av situationen
- OSC-uppgiften och ställningen meddelas till räddningsenheten samt övriga myndighetsaktörer
- sjöräddningens ledningscentral meddelas om ankomsten, ledningsplatsen och vilka signalmedel OSC använder

Lägesbedömning, dokumentering och fotografering för SMC

- vad syns och vad har man fått veta
- hurdana förhållanden

Rekognosering och insamling av ytterligare information

- vilka uppgifter finns om situationen
- vilka ytterligare uppgifter skulle behövas
- vilka styrkor används
- överläggning med olycksfartyget om dess behov

Planering

- uppdraget övervägs
- verksamhetens grundidé utformas
- överläggning om sjöräddningsledarens order kan förverkligas
- detaljerad plan om hur styrkorna används
- planering av signaltrafiken till olycksfartygen och räddningsenheterna
- planen registreras och sjöräddningens ledningscentral informeras om den

Order

- enheterna ges uppdrag, i mån av möjlighet också skriftligen
- förbindelser och anmälningar
- givna order registreras

Lägesbedömning

- insamling av ytterligare information om olyckan, offer, olycksfartyget samt vad tilläggsuppgifterna kräver av den fortsatta planen
- överläggning om huruvida extra styrkor behövs och om, hurdana
- blir det mörkt, ändras vädret, är läget akut
- räddningsenheternas serviceåtgärder förbereds

Bedömning av uppgiften, förverkligandet och åtgärderna

- har uppgiften uppfattats på rätt sätt
- vad har gjorts
- har något blivit glömt
- vad borde ännu göras
- finns det tillräckligt tid och resurser för att på ett framgångsrikt sätt kunna rädda människoliv

Planering av fortsatta åtgärder om

- skadorna visar sig vara större än i de första bedömningarna
- vädret ändras
- vissa enheter måste avstås från

Uppföljning

- ändringar i situationen
- har uppdragen uppfattats på rätt sätt
- har säkerhetsuppgifterna beaktats i allt
- finns det tillräckligt resurser och kan en del frigöras

Innan uppdraget avslutas

- har det givna uppdraget genomförts på det sätt som krävdes
- har olycksfartyget ännu några behov
- befriande av enheter under ledning samt eventuella andra underenheter
- situationen och åtgärderna registreras, rapportering till sjöräddningens ledningscentral
- vid behov görs en detaljerad rapport om händelseförloppet

